

تربیت فرزندان در عصر رسانه‌ها با کمک یک دستیار رسانه‌ای!

دغدغه جهانی

((سیدحسین امین جواهری))

((ناصر تفقدی))

اشاره

این نوشتار برشی کوتاه از یک گزارش سیصد صفحه‌ای درباره فعالیت‌های گسترده «مؤسسه غیرانتفاعی کامن سنس مدیا» است که در تابستان ۹۸ به سفارش «مؤسسه فرهنگی و اطلاع‌رسانی تبیان» تنظیم شده است. گزارش اصلی که در مراحل نهایی قبل از چاپ قرار دارد، شامل مرور دقیق تاریخچه، محتوا، تعاملات، همکاران، ساختار و بودجه این مؤسسه است که در جای خود می‌تواند برای محققان گرامی قابل استفاده باشد.

در این مختصر، با فعالیت‌ها و سازوکار این نهاد مهم جهانی در تربیت رسانه‌ای آشنا می‌شویم.

کلیدواژه‌ها: تربیت فناورانه، سواد رسانه‌ای، دستیار رسانه‌ای

با چه چیزی طرف هستیم؟

«کامن سنس مدیا» وبگاهی آمریکایی در زمینه آموزش استفاده از رسانه است. این سایت در سال ۲۰۰۳ میلادی راه‌اندازی شده است و دو هدف را دنبال می‌کند:

۱. جلب توجه کودکان به نفوذ بی‌نظیر رسانه‌ها و فناوری؛
 ۲. تقویت خانواده برای حمایت از فرزندان در برابر رسانه‌ها و فناوری.
- شاید این وبگاه را بتوان اولین وبگاهی دانست که رسانه‌ها را به‌عنوان یک نیروی قدرتمند در زندگی کودکان به رسمیت شناخت؛ پیش از آنکه رسانه‌های قدرتمندی مثل «فیس‌بوک و توییتر و یوتیوب» وجود داشته باشند. مؤسس وبگاه آقای **جیم استایر** نیز در همان سال در کتابی با نام «والدینی دیگر»، نوید یک تحول در زندگی کودکان در عصر رسانه‌ها را داد.

با رونق فناوری و رسانه‌ها در زندگی، و در حالی که خانواده‌ها روزانه ۹ ساعت با رسانه‌ها مرتبط هستند، CSM^۲ توجه خود را به موضوع آموزش معطوف کرد و در سال ۲۰۰۸ با طرح نگرانی والدین و معلمان از گسترش روزافزون رسانه‌ها و بی‌اطلاعی از نحوه مراقبت فرزندان در برابر این محیط و چگونگی استفاده از آن‌ها به کمک مدرسه‌ها آمد و خود را واسطه بین خانه و مدرسه قرار داد و در حوزه آموزش سواد رسانه‌ای وارد شد. مخاطب و هدف اصلی این سایت دو گروه هستند؛ یکی والدین و دیگری

برای همهٔ بچه‌ها، خانواده‌ها و جوامع آن‌ها بهتر عمل کند. سایت «کامن سنس»^۲ فیلم‌ها، برنامه‌های تلویزیونی، کتاب‌ها، بازی‌ها، برنامه‌های تلفن همراه و... را رده‌بندی می‌کند. بنابراین، والدین در انتخاب سرگرمی برای کودکانشان، می‌توانند از آن کمک بگیرند. CSM مدعی است بزرگ‌ترین و قابل اطمینان‌ترین پایگاه دادهٔ محصولات فرهنگی مبتنی بر سن را ایجاد کرده است و به خانواده‌ها کمک می‌کند امکان رقابت و پیشرفت را در عصر دیجیتال برای کودکان فراهم کنند. در ارزیابی‌های CSM ناظر به ویژگی‌های سنی، ردهٔ سنی هر محصول مشخص می‌شود. دوره‌های سنی در شکل زیر مشخص شده‌اند:

یک هم‌افزایی بزرگ برای سلامت دیجیتال

CSM هدف کلی خود را تأمین سلامت دیجیتال کودکان در سراسر جهان معرفی می‌کند و به همین دلیل با سیاست‌گذاران، رهبران صنایع فرهنگی و بزرگ‌ترین رسانه‌های جهانی تعامل جدی دارد. علاوه بر این، کامن سنس مدیا سعی کرده است از طریق شرکای رسانه‌ای خود، برای آگاهی‌بخشی و آموزش عمومی فعالیت‌هایی انجام دهد. CSM با رده‌بندی محصولات بیشتر از بیست بستر توزیع و انتشار محتوای رسانه‌ای، قدرت تصمیم‌گیری خانواده‌ها را در انتخاب سرگرمی‌های مناسب بالا برده و از این طریق به جامعهٔ مخاطبان ۲۸ میلیون خانواری دست یافته است. مطالعهٔ رفتار والدین نشان داده است آن‌ها معمولاً برای انتخاب فیلم و برنامه‌های تلویزیونی از رده‌بندی‌های CSM استفاده می‌کنند.

مدیران CSM در کنار سیاست‌گذاران، سرمایه‌داران و سایر حمایت‌کنندگان از این سایت، به دنبال آن هستند که مطمئن شوند تمام کودکان فرصت بهره‌مندی از خدمات آن‌ها را داشته باشند. CSM از اقداماتی پشتیبانی می‌کند که از کاربران آسیب‌پذیر که همان کودکان باشند، حمایت کند. چشم‌انداز سایت حمایت از فناوری‌هایی است که برای حمایت از خانواده‌ها و جامعه مفید هستند.

معلمان، در ابتدا، طرح درس‌ها و محتوایی با عنوان «آموزش شهروند دیجیتال» برای والدین مدرسه‌ها در سایت قرار گرفت. تصور می‌شد حدود ۵۰۰ مدرسه از آن استقبال کنند، اما در سال اول، ۵۰۰۰ مدرسه در این دورهٔ آموزشی ثبت‌نام کردند. همین استقبال نشان از آمادگی بستر فرهنگی و اجتماعی برای آگاهی از موضوع سواد رسانه‌ای دارد.

ده دیدگاه بنیادین CSM

۱. ما به ضرورت سالم‌سازی رسانه‌ها اعتقاد داریم.
۲. ما اعتقاد داریم رسانه‌ها در زندگی کودکانمان «اولیایی دیگر» هستند که به شدت رشد اجتماعی، عاطفی، شناختی و جسمی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
۳. ما معتقدیم باید استفاده‌کنندگانی هوشمند، دقیق و مسئولیت‌پذیر از رسانه پرورش دهیم. ما نمی‌توانیم چشم‌ها را ببوشانیم، اما می‌توانیم به چشم‌ها آموزش دهیم چگونه ببینند.
۴. ما معتقدیم والدین باید در مورد رسانه‌هایی که بچه‌ها مصرف و ایجاد می‌کنند، امکان انتخاب داشته باشند. خانواده‌ها متفاوت‌اند، اما باید انتخاب‌های آگاهانه‌ای ایجاد کنیم.
۵. ما معتقدیم دسترسی رایگان و آزاد والدین به رسانه‌ها کمترین کار ممکن است. والدین باید در مورد رسانه‌هایی که بچه‌ها از آن‌ها استفاده می‌کنند مطلع شوند. آموزش رفتار مسئولانه و مدیریت رسانه‌ای نیاز است.
۶. ما معتقدیم از طریق تصمیم‌سازی آگاهانه می‌توانیم اقدامات رسانه‌ای تولیدکنندگان را بهبود بخشیم.
۷. ما معتقدیم که دربارهٔ زمان، محل و شیوهٔ درست استفاده از رسانه مقرراتی وجود دارد که کارشناسان باید ترویج و فرهنگ‌سازی کنند.
۸. ما به رسانه‌های طبقه‌بندی شده براساس سن اعتقاد داریم. صنعت رسانه باید در تولید و بازار محتوا و ارائه به هر مخاطب مسئولانه عمل کند.
۹. ما معتقدیم شیوه‌های رتبه‌بندی باید برای رسانه‌ها مستقل و شفاف باشند.
۱۰. ما به جنبش آزادی مالکیت برنامه‌نویسی و رسانه اعتقاد داریم.

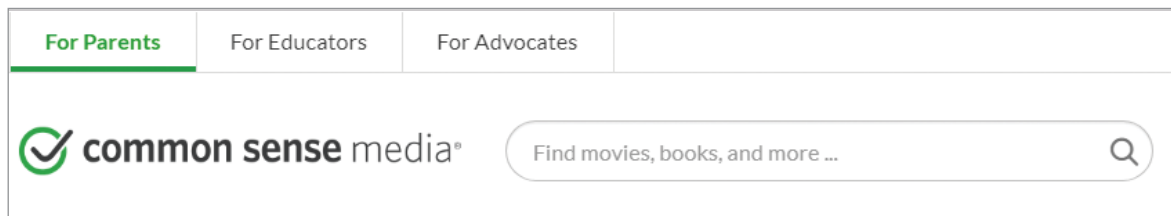
رده‌بندی محصولات فرهنگی از نمای نزدیک

در نمایی کلی، سایت کامن سنس مدیا در سه بخش تقسیم‌بندی شده است: «For Parents» (برای والدین)، «For Educator» (برای مربیان) و «For Advocates» (برای طرفداران)

این سایت در اولین جمله برای معرفی خود می‌نویسد:

«شما بچه‌های خود را می‌شناسید و ما رسانه‌ها و فناوری را. ما با هم می‌توانیم دنیایی دیجیتال ایجاد کنیم که در آن بچه‌های ما رشد کنند.»

CSM ادعا می‌کند در مشاوره و ارائهٔ ابزارهای کاربردی دیجیتالی، همواره مورد اعتماد خانواده‌ها و معلمان است. از آن جا که آنچه در فضای اینترنت و سایر رسانه‌ها در اختیار کودکان قرار می‌گیرد، همیشه مناسب نیست و شرکت‌ها و مؤسسات رسانه‌ای با انگیزه‌های گوناگونی در این فضا فعالیت می‌کنند، CSM در حال ایجاد یک دنیای دیجیتالی است که

طرح درس‌های گام به گام

رده‌بندی با مشارکت همه!

کاربران در تعامل با سایت، اطلاعات و محتوای بسیاری کسب می‌کنند که در آگاهی‌شان نقش بسزایی دارد. دسترسی به بسته‌های آموزشی برای هر کاربر اعم از دبیر، والدین و کودک، در موضوعات گوناگون و متبلابه، شوق کاربر را به ارتباط با سایت دوچندان می‌کند. وجود درگاه‌های ارتباطی و تعاملی میان اعضای وبگاه (یعنی مربیان، والدین و کودکان) هم کیفیت آموزش را ارتقا می‌دهد و هم وابستگی کاربر را به CSM دوچندان می‌کند. وجود کارنامه و گزارش‌های آموزشی برای دانش‌آموز، تشکیل سمینارهای مجازی، ارائه محتوای چندرسانه‌ای، امکان بارگذاری محتوا توسط کاربر، بازی‌های تعاملی میان دانش‌آموزان، تعاملات مدرسه و دانش‌آموز و همه و همه به افزایش انگیزه آنان کمک می‌کنند.

آنچه از ظاهر سایت CSM مشخص است، اهتمام و توجه جدی به مقوله آموزش است. در چشم‌انداز CSM، دانش‌آموزان رهبران و شهروندان عصر دیجیتال هستند. بخش آموزش «کامن سنس» از همه دانش‌آموزان و معلمان دوازده پایه تحصیلی در مدرسه‌ها پشتیبانی می‌کند تا شهروندان دیجیتال نسل بعدی را تقویت کند. هر مدرسه‌ای می‌تواند از برنامه درسی رایگان این سایت استفاده کند. برنامه درسی شهروند دیجیتال، دانش‌آموزان را با مهارت‌های عمومی، مربیان را با آموزش و خانواده‌ها را با راهنمایی و ابزارهای مفید، پوشش می‌دهد. طرح درس‌هایی که به صورت رایگان در اختیار مخاطبان قرار گرفته‌اند، از برجسته‌ترین خدمات تارنمای CSM است. این طرح درس‌ها با رعایت زمان‌بندی و طرح گام به گام موضوعات، به شکل عملیاتی مربیان را کمک می‌کند قدم به قدم آموزش‌های سواد رسانه‌ای و مهارت‌های بهره‌گیری از رسانه‌ها را در کلاس درس به مخاطبان نشان بیاورند. پوشش‌های موضوعی و تنوع فعالیت‌ها در این طرح درس‌ها به ایجاد جذابیت در ارائه محتوا کمک کرده است.

اما از مهم‌ترین مشارکت‌های کاربران در این سایت، امکان انتخاب رده‌بندی سنی محصولات است. یعنی والدین، مربیان و حتی خود بچه‌ها می‌توانند درباره رده‌بندی سنی و ویژگی‌های یک محصول گفت‌وگو و نظر خود را درج کنند.

مشارکت اعضا در محتواهای سایت و ارائه نظر و رده سنی برای محصولات، شخصیت‌بخشی به کاربر را در پی دارد و او می‌تواند بخشی از هویت خود را با مشارکت در سایت پیش ببرد. مشارکت دانش‌آموزان و والدین در امتیازدهی و رده‌بندی سنی، فعالیت کاربران به عنوان «ارزیاب»، با ارائه نظر و دیدگاه خود و تلاش مربیان در ساخت یک طرح درس عمومی یا اجرای طرح درس‌های سایت در مدرسه‌های گوناگون، کاربران را به بخش مهمی از هویت CSM بدل کرده و به انگیزه تعاملشان با سایت افزوده است.

پینوشت‌ها

1. Common Sense Media
۲. در این نوشتار به جای Common Sense Media از سرواژه‌های اختصاری CSM استفاده می‌شود.
3. <https://www.commonsense.org>